

* نام کتاب: مبانی جمعیت‌شناسی

* مؤلف / مترجم: علی‌اکبر نیک‌خلق

* ناشر: بهین

* نوبت و محل چاپ: تهران، دوم

* سال نشر: ۱۳۸۱

۱- مبانی جمعیت‌شناسی

کتاب مبانی جمعیت‌شناسی اثر علی‌اکبر نیک‌خلق جزء منابع اصلی درسی جمعیت‌شناسی در رشته علوم اجتماعی و جغرافیا است. از جمله آثار مشابه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

مهدی امانی	- مبانی جمعیت‌شناسی
نعمت‌الله تقوی	- مبانی جمعیت‌شناسی
جمشید بهنام	- جمعیت‌شناسی عمومی
اسدا.. معزی	- مبانی جمعیت‌شناسی
صمد کلانتری	- مبانی جمعیت‌شناسی

الف) بررسی شکلی

نگارش کتاب شیوا و روان است؛ لیکن پرداختن به شاخص‌ها و جنبه‌های فنی روان و رسا صورت نگرفته است. کیفیت اثر از نظر حروف‌نگاری خوب است و صفحه‌آرایی نیز مشکل عمده‌ای ندارد لیکن طرح جلد از نظر طراحی و رنگ جذابیت نداشته و مبین نوع اثر نیست. حجم مطالب متناسب با ۲ واحد درسی دانشجویان مقطع کارشناسی است.

اثر فاقد نتیجه‌گیری، خلاصه فصول و یا خلاصه کلی و فهرست اعلام موضوعی است.

ب) بررسی محتوایی

در موارد زیادی عبارت‌های تخصصی روان و رسا نیست و از اصلاح جدید به روز استفاده نشده است. میزان بهره‌گیری از ابزارهای علمی اندک است، برای مثال، از جمع‌بندی، تمرین و آزمون استفاده نشده است. در کنار سؤالات کلی نیز می‌توان تعدادی سؤال تستی قرار داد که این کار به فهم بیشتر و تمرکز بیشتر دانشجوی در فهم مطالب و دقت در یادگیری کمک می‌نماید. اثر از نظر عنوان‌ها و فهرست مطالب، در حد مطلوبی قرار دارد لیکن محتوای آن کم و کاستی‌هایی دارد. با توجه به اینکه عنوان درس، مبانی می‌باشد بهتر است دانشجوی با تعریف جمعیت‌شناسی و برحسب تعریف با توزیع جمعیت، ساختار و ترکیب‌های جمعیت به تفکیک حرکت‌های جمعیت به صورت کلی آشنا و، در مورد موضوعات گفته شده، اطلاعاتی نیز راجع به ایران داده شود. برای مثال، ایران از لحاظ ترکیب‌های جمعیتی یا حرکت‌های جمعیتی در چه وضعیتی به سر می‌برد؛ و یا حتی مقایسه این آمار و ارقام با آمار و ارقام دنیا و یا به تفکیک کشورهای پیشرفته و در حال توسعه به روز نبودن داده‌ها و اطلاعات آن یکی از اشکالات اساسی کتاب است. تعیین میزان باروری، مرگ و میر و مهاجرت و برخی از میزان‌ها و اصطلاح‌های تخصصی موجود در این کتاب، در جهان و در ایران، نیازمند استفاده از داده‌های جدید با استفاده از آمارهای موجود در مرکز آمار و یا سازمان ملل دارد.

به نظر می‌رسد در این کتاب چاپ جدید نسبتاً به چاپ قبلی تغییری نداشته است؛ هر چند کتاب با نظم، حوصله و انسجام نسبتاً خوبی تدوین شده است

ولی روش پرداختن به مطالب ویژه در مورد شاخص‌ها و عبارات‌های تخصصی قدیمی است.

پیشنهادها

- یکی از اشکالات مهم کتاب، مستند نبودن شاخص‌ها می‌باشد. به عبارتی، نویسنده محترم بهتر است برای هر شاخص آن را مستند به آمار و ارقام نماید برای مثال، T.F.R. باروی کل، یکی از فرمول‌هایی است که به هر دانشجو یاد داده می‌شود و تا زمانی که این شاخص، با عدد دورقم برای ایران یا جهان یا منطقه‌ای خاص بیان نشود و تفسیر آن توضیح داده نشود، دانشجو فقط سعی در حفظ فرمول برای امتحان می‌نماید و یادگیری کامل صورت نمی‌پذیرد.

- آمار به روز شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی